

# MAGYAR KURIR

Indult Bétsból, Pénteken September' 13-dik napján, 1816-dik esztendőben.

## Nagy Britannia.

A' *Londoni* újságírók között ilyen pena-had támadott a' *Spanyolország* és az *Északi Amerikai* Egyesült Státusok között kiúthető hadakozás felett: —

A' *Tim* es nevű újságnak írója, nagy lágymelegséggel 's tsak mint valamilyen vállvonítással, emlékezett vala ezen napokban az *Afriakai* Barbarus Státusok ellen való expedízióról és arról a' hírről, hogy az *Amerikai* Egyesült Státusok és *Spanyolország* között, nem soká kiúthet a' hadakozás. Egy *Londoni* más újságnak írója ellenben, más pontrol veszi szemügyre ezt a' dolgot, 's a' *Tim* est ezen lágymelegségieit megtámadván, így dohog ellene: — „Ezen újságlevélnak (a' *Times* nek), úgy mond, kilentz sorok elégségesek arra, hogy ezen dolog feől való vélekedését, és hogy e'felől mi is miképpen vélekedjünk, nekünk megmondja; 's még ezen néhány sorokban sem nagyon *Orthodoxus* (nem gántoskodik; nem keres götsöt a' kákán). Az ő ítélete szerént nem lehetnek ezen hadakozásnak semmi fontos *resultatumai*. De, hát mi az, a' min ő ezen vélekedését fundálja? Bizonyos-é ő abban, hogy *Anglia* vagy más valamilyen Hatalmasság magát a' dologba belé nem avatja, avagy tsak azért is, hogy a' közönséges békesség valamiképpen meg ne zavarodjék? Lehet-é ő olyan vakmerő bátor, hogy nekünk kezességet merjen vállalni, azért, hogy ez a' politikai történet,

a' több Hatalmasságok között, ozivodásnak és egygyeinemértésnek fundamentomává ne lehessen? Mikor két Státusok között hadakozás támad, azt a' többek nem nézbetik gyauakodás nélkül, kivált azután, mikor már elkezdődött. Azt is erőssíté ugyan ez a' *Publicista* (a' *Times* nevű újság), hogy *Angliát* kevésé illetik a' *Spanyol* Udvarnak az *Északi Amerikai* Egyesült Státusokhoz való kívánságai, a' melly, más szókkal, tsak annyit teszen, hogy az *Anglus* nemzet meg esmérí, hogy valamilyen igasságtalanság megszünik igasságtalanság lenni, mihelyest abbol reánk semmi kár nem hároulik. De ez oly hibás vélekedés, hogy meg érdemli a' közönséges megrostáltatást. *Anglia* eleitől fogva úntalan való oltalmazója volt az igasság' jusainak; most is fel fogja ő venni az elnyomatott résznek ügyit; 's mihelyest megmútattatik, hogy *Spanyol* ország az elnyomatott rész: nem kételkedhetünk rajta, hogy *Anglia* azonnal arra fogja fordítani a' maga' közbenjárását, hogy az egyenetlenkedés eligazítottódjék. Az, a' mit a' *Times* nek írója kívánni látszik, a' büntetésre igen méltó *egoismuson* fundálódik; ő azt kívánja, hogy mi azoknak a' nyúghatatlankodásoknak és hadakozásoknak, mellyek a' világot megzavarhatnák, behunt szemekkel, vagy lágymelegséggel való szemléldi maradjunk, mind addig, míg ugyan ezen inségek (tsapások) hozzáánk is el nem érkeznek. Ezek, gonoszabb, mint veszedelmes princípiumok, 's a' mellyekre nézve mi

azzal dítsekszünk, hogy irtódzunk tőlök. Lehetetlen feltenni azt, hogy ennek a' cikkelynek írója (a' *Timesben*), ha a' tárgyat, a' melyről ily légymelégességgel írt, megfontolta volna, ezen tudománynak veszedelmes és illetlen voltát tökéletesen által ne látta volna. Ez a' cikkely azok között a' derék megjegyzések között, mellyek ebben az újságlevélben gyakran találhatunk, olyan mint a' fekete a' fehér, vagy pedig a' hamisság az igazság mellett. Mi abban a' hiszemben vagyunk, hogy azon esetben, tudniillik, a' mikor attól kellene tartanunk, hogy Spanyol ország és az Egyesült Státusok között hadakozás támadhat, az a' belső köté, melly által a' Szövetséges Hatalmasságok összsatsatoltatva vagynak, 's az a' Szent Kötés, a' melly őket mintegy a' nemzetek' boldogságának kezeseikké tette, őket arra is fel fogná indítani, hogy Európa' és a' Világ' békességének fenntartására minden erejüket összsatsatolják. Ezen esetken emberek fognak, a' tulajdon haszonnélkül való közbenjárásnak nevében, mind két résznek indító okait és javát megfontolni, és ha egyszer az igazság meghatározódna, jaj lenne akkor annak a' résznek, ki az igazságtalanságnak útját folytatni akarná! —

„Igy gondolkodunk mi, azt is hozzá tévén ehez, hogy a' *Timesnek* még abban sínts igaza, hogy azt eressiti, hogy ezen hadakozásnak semmi nagy *resultatuma* nem lehetnének; mert nem igen nagyon különböző környüfállások között láttuk már azt, hogy a' Státusok egymástól miként szakadtak-el, miként tsatoltak magokat most egygyik majd a' másik részszel össze; és hogy egy hadakozás, a' melly eleinten csak két nemzetek között kezdődött-el, idővel miként vált közönséges hadakozássá.“

A' Régens Princz ezen napokban nagy betegségbe esett vala. A' *Globe* nevű újságszerént *bélfartyagyuladást* (peritonaeu-

mot) kapott vala, 's csak annak köszönheti a' veszedelemből való kimenekedését, hogy feles véré ment-el tőlle. Nehány napokig nagy félelemben voltak miatta: de már kívül van a' veszedelmen.

Augustus' 25-dikén nagy lármát csináltak a' *Newgatei* fogházban lévő rabok. Valami 120-szan, a' kik halálra voltak ítéltetve, hanem a' halál helyet a' *Botani-Bayba* (a' világ' 5-dik részébe) vitettetnek, nem akartak bémenni láló szobáikba; a' grádus' vas fogantyuját a' helyiből kitérdelték. 's azzal fenyegették a' tömléztartót, hogy minden segédjeivel egygyütt kioltják a' világhol, ha feléjük közelit. A' politziai fő tiszta' politziai katonáknak egy csoportjával nem soká megjelenvén, a' fogházban minden szükséges helyeket elfoglaltattott. A' foglyok azonközben ezeknek látására sem tsendesedtek-le, a' tiszteket vas és tégladarabokkal hajgálták, fenyegették, 's a' székeket, asztalokat össze tördeltek. Azon éjjel a' Polgármester is bérkezett falurol *Londonba*, és a' politziai katonák' seregét más nap' reggel maga melié vévén, beállott vélték a' fogház' udvarának közepére; 's ennek látására a' foglyok azonnal lassabb hangon beszéltek 's megbanyázkodtak; hűszan közzülök szoros tömléztbe zárattattak. A' volta' plánumjok; hogy a' kőfalonyukat törvén, a' fogházból kiszökjenek, de céljoknak lehetetlenségét látván, azután bosszankodásból lármáztak. — Más 21 ilyen elvitettetésre ítéltetett személyek, már hajón voltak, és ott csináltak támadást. Már is reszelték vala lábaikrol a' vasat: de végre ezeken is erőt vettek a' hajósok 's a' hajónlévő egyéb útasok.

A' *Londonban* lévő *Siciliai Követ Principe di Casteleicala* ilyen levelet küldött a' *Morning Chronicle* írójához: — „Kérem az urat, hogy azt a' hirt, mellyet ma (Aug. 24-dikén) az újságában a' Párisi levelek után kiadott, 's a' melyben a' mondatik, hogy *Nápoly* és *Sicilia* egymástól elszakasz-

tatnának, 's a' Nápolyi thronusra a' Király halála után az ő Felsége második fia fogna felülni, a' legnyilvánosabb módon czáfolja-meg. Ez a' tselekedet a' legtágadhatatlanabb neme volna koronaörökös Hertzeg ellen, való igasságtalanságnak, és a' Királyjazen uram, soha meg nem fogja a' maga kedves és szeretett fíját fosztani attól, a' mi az örökös következésnek 's első szülötségnek jusa szerént őtet illeti."

*Birminghamban* egy leányiskolában ilyen érzékenyítő önöngyilkosság történt. Egy jó házból való, tizenegy esztendőös leánykát, arra büntettek valamely hibáért, hogy neki egy avúlt könyvből kellett tanulni, az alatt, hogy a' többek mind szép új könyvből tanultak. A' gyermek ezen megilletődvén, más nap a' szomszédba ment egy vén aszszonyhoz, 's ennek azt beszéllette, hogy ő olyan álmot látott, hogy megholt legyen, 's a' testét néhány jádzó társai (kiket nevenként megnevezett) vitték ki a' temetőbe. — „S hát kend mit gondol erről az álmról (így szollott végre a' gyermek az aszszonyhoz) — „Álom 's essős idő; én semmit nem hiszek az álmoknak (így felelt az öreg). — Kevés napokmúlva kimenek a' leánykák sétálni; a' szóban lévő leányka egy helyen elmarad, a' többektől eltávozik, 's egy kútba ugrik, kalapját a' kút' gárgyáján hagyván, a' melyre tővel egy levél vala akasztva a' szülőihez. Ezeket arra kéri levelében, hogy neki ezen tselekedetéért bocsássanak meg, és hogy tselekedjék-meg azt, hogy holt testét azok az ő jádzó társai vigyék ki a' temetőbe, kikről, mint erőssítette, azt álmodta vala, hogy testét azok vitték ki. A' szegényszülői vigasztalhatatlanok.



Folytatása az Anglus levelekben az Afrikai tolvaj Státusok ellen való hadakozást illető okoskozásnak, melly a' közelebbi Magyar

Kurirban feibe maradt: —

Második kérdés ez: — „Hát az emberiség valyon veszen-e a' Barbarus Státusoknak eltöröltetésekből valami hasznat? — Mi úgy itélünk, hogy ezen kérdésre, átaljában azt kell felelnünk, hogy nem veszen. Mind tsak azt emlegetik, hogy, ha Anglia a' fekete embervásárt eltörölte, szükséges, hogy a' fehér embervásárt is törölje-el. Hanem mi erre azt feleljük, hogy az elsőt, ha szintén a' politika mondott is egyetmást ellene, tsakugyan az igasság parantsóltta azt. De külföldben is, azzal, hogy a' Szeretsenvásárt magok az Anglusok eltörölték, mit nyertek a' Szeretsenek? A' különbség tsak az, hogy már most, más útra vette ez a' vásár magát, és hogy a' helyett, hogy mint eddig, jó készületű Anglus hajókon hordták őket a' világ' egygyik részéből a' másikba, most más nemzeteknek rosz hajókon hordják a' minden emberiségből ki vetkezett lélekárulók. Tavaly az egy Május hónapban legalább 60 hajók jöttek Havannából, Spanyol zászlóval, az Afrikai partokhoz, a' mellyek Szeretsen rabokkal terhelve tértek vissza. Azonban mindezekmellett is tsakugyan minden esetben igasságos marad részünkről az, hogy eltöröltük ezt a' fekete vásárt. De más felől, hol van a' fundamentoma annak, hogy Anglia, némi Déli Európai nemzeteknek kedvéért az Északi Afrikai Barbarus Státusokat hadakozással megtámadni köteleztessék, azért, hogy éppen ezek az erántunk igenigen háladatos nemzetek a' Szeretsenvásárt Afrika' Déli részein akadályoztatás nélkül folytathassák? Ha Angliának tsak ugyan: *Tengeri tolvajok' közönséges fenyítőmesterének kell lenni*, jobb lesz nekik ezt a' fenyítő foglalatosságot tova Khina mellett, a' Malájok és Ladrók ellen gyakorolni, kik ott az ő hajókat felprédálják, hajós embereiket meg öldöklék. Az Afrikai Barbarusok, sem ezt sem azt nem tselekszik véltünk. Némely írónak megjegyzéseik szerént nem is bántanak az Afrikai Barbarus Státusokban éppen

oly durván a' keresztény rabszolgákkal, mint közönségesen erőssítik a' *Sidney* barátjai. *Tripolisban* leginkább csak *Maltából* való rabszolgák vannak: de ezek is megelégedettek állapotjokkal; jól megruháztának; láutzra téve siantsenek. — Erre holmi példákat is hoz némely útzóknak írásaikból elő a' tudósító, 's azután így folytatja szavait: —

Azonban tsakugyan lehetséges az minden esetre, hogy némely rabszolgák, kivált Algiriában igen kemény munkát tenni kényszerítettek. De *Anglust* még nem tettek rabszolgává, 's nekünk az a' kötelességünk, hogy minekelőtte idegen inségen való aggodás által emésztenők magunkat, iparkodjunk annak elhárításán, a' melly szemeink előtt van; a' mi tulajdon hazánkbeli mezeimunkásoknak, fabrikásoknak, szegényeknek, fogházainknak, ispotályainknak insége, elég munkát adhat a' mi igen buzgó *Philatropáinknak*. Fájdalom, hogy minden dologban tsudálatosok (bizarrok) vagyunk! E' városunknak niutsen a' maga népességéhez képest elégséges temploma, 's mi még is *Koppenhágába* küldjük a' pénzünket, hogy a' *Dánusok* építsenek templomot magoknak (azért, mellyet ott az *Anglus* hajós sereg 1807-ben elégetett). A' Keresztények' rabszolgasága az Afrikai Státusokban némínémű tekintetben jobb, mint a' Szeretseneké a' Keresztényeknél, mint-hogy amazoknak örökké reménsége van ahoz, hogy még váltság által megszabadulhatnak. A' rabszolgaság a' régi Európaiaknál is szokásban volt, kétségenkívül azért, hogy a' mézárclást a' verekedésekben félbeszakaszthassák. Egy oly országban, a' hol magát az ember, pénz által, a' meggyikoltatástól megválthatja, betsinek kell lenni a' fogolynak, 's az ő életben való megmaradása tsak attól van felfüggesztetve, hogy az, a' kinek fogságába esett, reménlhesse, hogy a' meghatározott summát még meg fogja kapni érte. Példa ide *Marocco*. Itt a'

mostani Császár eltörlötte a' Keresztények' rabszolgását, 's ezen emberisége által azoknak a' hajtóerést szenvedő szerentsétlenségnek állapotjokat, kik a' *Maroccoi* partokra kivetődnek, igen veszedelmessé tette. Az *Arabok*, kik ott már most a' magok rabszolgáikat el nem adhatják, vagy megölik, vagy behurtzolják Afrikának belső részeire, 's ott rabszolgáskodtatják. Ha az *Algiriai*, *Tunisi*, és *Tripolisi* lakosok azon reménységtől megfosztatnak, hogy foglyaik valaha magokat töllök pénzel kiválthatnák, bizony, így, nem fognak betsületesebben bánni velük, mint eddig bántak. Mi tehát ezen tekintetben szerentsétlenségnek tarthatjuk a' pénzel való kiváltathatásnak eltörlését. Bizonyos lévén pedig ellenben az, hogy az a' reménség, hogy a' foglyokért az Afrikaiak még valaha pénzt kaphatnak, őket ily nagyon illeti, ebből azt is ki lehet hozni, hogy tehát nem is bánnak éppen oly igen keményen a' magok foglyaikkal. A' Keresztényekhez fogságra esett tengeri tolvajokért ritkán kaphatnak keresztény foglyokat vissza a' keresztények, azért, hogy az Afrikaiak 4 és 5 *Törököt* kiv. naak egy keresztényért; nekik pénz kell inkább. Hogy gondviselőiktől sokszor igen sokat szenvednek a' keresztény rabok, bizonyos: és ezeknek ez is az ő legnagyobb szerentsétlensége. Hanem, ha a' mint *Croker* például előhozza, hogy *Tereni* nevű testvérek, hónaponként tsak egy *Dollárt* kente-lenítették fizetni azért, hogy közönséges munkát ne kellessék tenniük, 's hogy a' magok' Konzúljoknak házában lakhassanak, így nem lehet ez a' közönséges munka oly igen terhes. De hát nem láttuk-e azt a' mi Európánkban is, hogy a' hazájokból eltsalátolt Spanyolok a' *Skaldis* mocsáraiban 's a' *Cherburgi* kősziklákön való dolgozásra kényszerítették. Hogy a' keresztény rabok' kenyere *Afrikában*, fekete és megehetetlen, meglehet: de, hogy feketébb legyen annál, mint a' milyent némely katona

eszik, nem lehet; és akkor, mikor Kapitány *Croker* az Afrikában lévő keresztény rabok fogházát leírja, ne felejtse-el, hogy mi egy időben 70,000 Frantziát tartottunk fogházainkban és fogházakká tsinált hajóinkon, még pedig csak egyépületben 8000-ret, és így három annyit, mint a' mennyi keresztény rabok minden Barbarus Fejedelmeknél egyszermind találtak. Egyéberánt úgy látszik, hogy *Croker* úr a' valóságos okát sem tudja a' keresztény rabszolgák' bészárattatásának. Ennek a' mi *Algiriával* való kötésünk' 11-dik tikkelyével megegyezőleg mindenkor és azonnal meg kell történni, valamikor és mihelyest valamely Anglus hajó az *Algiriái* kikötőhelynek külső öblébe megérkezik; mivelhogy az is meg van határoztatva, hogy ha valamely keresztény rabszolga valamely Anglus hajóra vebeti magát, azt onnét többé vissza kívánni nem lehet, 's azért semmi váltságpenzt kérni nem szabad. —

De ha szintén megegyezzen olyan rúttul bánuának is a' Barbarus Státusokban a' rabszolgákkal, mint bánnak, még sem szolgálhat ez felindító okul arra, hogy Anglia a' maga *Sardiniaiak*, *Siciliaiak*, és *Nápolyiak* eránt viseltető emberiségét megbizonyítsa! — Hanem egyszerűben más tekintetet veszen-fel a' kérdés, mihelyest az, mint látszik, valóság talál lenni, hogy az *Algiriái* Dey nem csak hogy a' keresztényeknek rabszolgákká való tsinálásáról lemondani nem akar, hanem, hogy éppen abban a' szempillantásban, midőn a' Mindenhatónak nevében a' közönséges alkudozásokat aláírta, a' Bonánál történt vérontásra, hitszegő módon parantsolatot adott. Már ha ez igaz, így *Anglia* a' megsértődött rész, 's ezen esetben képzelní lehet, hogy miért küld oda Anglia hadi expedíziót. Már így nem valamely idegenekért való, semmit-érő Keresztes-hadakozásra fogja a' maga vérét és kintsét fordítani; meghívattatás által köteleztetik arra, hogy zászlójának meg-

motskoltatását megboszszúlja, és mi reméljük, hogy ő ezt meg is fogja tenni, egyedül. —

(A' többi következik).

A m é r i k a.

A' *Buenos-Ayresi* újságban hosszas tudósítás jött-ki Május' 24-dikén az *Independens* Országlószek' *Brown* nevű Admirálisának azon expedíziójáról, mellyet már sokszor előhoztak darabonként az Európai közönséges levelek. Környülállásosan előbeszéli a' *Buenos Ayresi* tudósító a' nevezett Admirálisnak a' Deli tengeren tett minden fordulásait, és hogy melly sok kárt tett most itt majd amott a' Spanyol országi Kereskedőknek. Megnevezi a' többek között *Consequentia* nevű hajót, a' melly 800,000 Piasterekkel evezett *Kadiks* felé, 's ez is a' *Brown*' prédájává lett. *Limából* öt hajók eveztek-ki ellene, mellyeken mind egygyütt 1038 emberek és 128 ágyuk találtak. Mit, vihetett véghez ellene ez a' meglehetős erő, még semmi hír nem érkezett felőlle: sőt már felni is kezdetek a' Király' részén lévők, hogy talám ez is a' *Brown*' kezére került, a' ki most *Válparaysót* és *Cocquimbot* szorongatta bészárás, vagy minden tengeri közönsülésnek elvágása által.

A' *Londoni* levelek most már második versben emlegetik, hogy az Amerikai Spanyol insurgensek valamelly alkudozásba bortsátkoztak volna *Bonaparte Jóseffel*.

Spanyol Ország.

Az *Indiai* dolgokra ügyelő Exminister *Lardizabal*, és Generális *Abadia* *Kadiksban*, a' hol ez, mint az Amerikába tetetődő expedíziókat igazgató Biztos, úgy tartózkodott, nem régen elfogattattak. Elfogattatásoknak okát akkor nem olvastuk. Most azt írják *Madridból* felőlők, hogy egymás között, és az utolsónak egy *Limában* lévő testvérével, valami olyan levelezést foly-

tattak, a' melly kitudódován e' miatt fogattattak-el.

### B é t s .

Ó Felsége a' Frantzia Király, Báró Du-ka Fegyvertármester, Radetzky, Császári Generál-Adjutáns Kutsera, 's Gróf Klebelsbergfeldmarschal-Lajtmánurakat, a' maga Szent Lajos Katona Rendjének Nagy-keresztjével — Generál-Májor Langenau Urat. a' maga Érdem Rendjének Komendatori keresztjével — Udvari Tanácsos Radoshevich Generál-Májor Urat, a' Szent Lajos Katona Rendjének Kommandatori keresztjével — Oberster 's Generál-Adjutáns Paar, Oberlajtnánt Báró Cressensteini Cres Urat a' Károly Fő Hertzeg Ulanusainál, Oberlajtnánt Geppert György és Májor Báró Kavangh Urakat a' General-Kvartélymesteri Stábnál, Májor Gróf Clamm Martinitz urat a' Schwartzemberg Ulanusainál, Májor Báró Marschall Urat a' Wimpfen Gyalogjainál, Cómói Platz-Májor Forestier urat, 's Kapitány Gróf Wrhna urat a' Swartzenberg Ulanusainál, az utóbb említett Rendnek kiskeresztjével megajándékozta — a' melly megtiszteltés' czimereinek hordozását nékik Császár Ó Felsége már megengedni

A' múlt szerdán (11-dikben), mint a' Sándor Orosz Császár' neve' napján, az itt lévő Orosz Császári Követ kápolnájában közönséges pompával való istentisztelet tartatott.

Ugyan ezen név napot fényes ebéddel és bállal tisztelte az Orosz Követ Gróf Stachelberg. Fényes volt a' gyülekezet. Jelen voltak a' most Bétsben találtató előkelőbb Oroszok, az itt lévő idegen követségek, 's a' Bétsi fő uraság.

### Elegyes Dolgok.

Hollandiából azt írják, hogy ott Dobberdamban egy tisztos öreg azt jegyeztette meg, hogy a' golyák az idén kétszer tértek vissza hozzánk, és kétszer tojtak és kötöttek; a' melly környüállás a' koros embereknek megjegyzéseikszerént azt jelentené hogy az idén igenszépésjó második nyár fogja lenni. Az apja ennek az embernek 101 esztendőért ért, és azt beszélte a' fiának, hogy a' golyák az 1703-dik esztendőben is kétszer jöttek vissza, 's a' második nyár oly szép volt, hogy a' marhát, mellyet már a' mezőkről az aklokba rekesztettek vala, Minden Szentek' napjakor ismét legelőre tsapták.

A' September itt Austriában egész mostanig oly kedves volt, hogy Augustusnak is béilhetett volna; ha tartós leszsz, jó leszsz. — Az aratás átaljában vévén egész Déli Németh országon jobb volt, mint reménleték, tsak hogy közel hat héttel esett későbbben, mint közönségesen szokott, a' melly miatt a' kenyérnek szükségesképpen meg kellett egy kevéssé drágodni, de reménleni lehet, hogy nem fog sokáig így tartani.

- Sept. 10-dik napján Száz forint Huszaspénzért, Váltótzédulában 315 3/4 forintot.  
 — egy Császári aranyért 15 fl. 7 kr. — egy Hollandus Aranyért — fl. — krt.  
 Sept. 11-dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltótzédulában 328 forintot.  
 — egy Császári aranyért 14 fl. 57 kr. — Egy Hollandus aranyért 15 fl. 15 krt.  
 Sept. 12-ik napján 100 forint huszas pénzért, Váltótzédulában 324 forintot. —  
 egy Császári aranyért, 15 fl. — kr. — Egy Hollandus aranyért 15 fl. 20 kr. adtak —

# Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

*Magyar Ország.*

*A' Pesten September' 7.-dik napján költ levelekben, ezeket olvassuk:*

Midőn a' föld színének megtekintése tűzokádásokkal, pusztító áradásokkal, az ember' munkájának megvesztegettetésével, 's talán még kedvetlenebb tüneményekkel is szomorítja szíveinket, természetes felindulásból az ég felé fordítjuk szemeinket, és nyughatatlan sohajással kiáltjuk a' kése-delmeskedő segedelmet. — Az a' tiszta ég néha a' nyugott elmét is képes gyönyörködtetni, midőn játzó tüneményeivel figyelme-tességünket magára ragadja. Így a' múlt Szerdán (Sept. 4.) a' Nap' sűgárainak meg-törése és visszaverődése ritka változásokat mutatott, melyekről T. *Kmeth Dániel* Ur, a' Tsillagvizsgáló toronyban segéd Tiszt, ezeket közli:

A' Nap a' déli Lineán által menvén dél-után 3 óra tájban vékony felhőkbe merült, mellyek, délest felől közelétenek hozzá. Mihent ezen felhőkbe jutott, mindjárt két nagy kerék, circulus, kezdett látszatni, mellyek közül egygyik a' Nappal egy kül-lőjű (concentricus) volt, és Szivárvány szí-neket mutatván a' Naptól mindenütt 30 grá-dusnyira állott. E' között látszott egy szí-várvány színű lapult kerék, Ellipsis, melly-nek hosszabb tengelye a' circulus' hasító-jára, diameter, esett. — A' másik circ-ulus sokkal nagyobb volt, melly az előbbi-be bele vágott, és a' Nap felé terjedvén ottan 's éjszak felé megtsonkúlt. A' hol ezen nagyobb circulus az elsőbe vágott, ottan két felől két fattyú Nap, Parhelion, tünt szembe; harmadik fattyú Nap látszott a' keleti oldalról, negyedik pedig a' nyugoti oldalról, mind a' kettő azon circulus kari-máján, melly a' Nappal egy külőjű vala, hanem az alsóbbaktól 90 grádusnyira. Ezen

kívül a' fej-pont, Zenith, felől volt még egy nagy iv, arcus, melly a' kerék' kari-máját érdeklette. Ezis Szivárvány színeket mu-tatott, valamint a' fattyu napokban is ezen színek, de kiváltképpen az aranyos szín lát-szatós volt. — Midőn a' Nap nyugovóra ju-tott, a' fattyu Napok egyen kívül mind el-enyésztek, az egygyik tsak a' Nappal tünt-el. — Hasonló tünemény látszott estve a' Holddal, mellynek két fattyú Holdjai vol-tak: de világoknak elevenségére nézve sok-kal gyengébbek. — Ezen jelenéseket az tette szembetűnőbbé, hogy dél felől az ég felhős volt, 's a' felhőköl villámlások lát-szottak, az ég közepe tiszta, a' keleti része pedig sötétes felhőkkel volt ellepve. —

Ó Császári Királyi Felsége méltóztatott *Kunczy József*, és *Ondrus János*, a' Ma-gyar Királyi Kamaránál lévő Concipista Uraknak sok esztendőket által megbizonyított hasznos szolgálataikat megjutalmazni, 's őket ugyan azon fő Igazgatószéknel Titok-nokokká tenni. Ezen előmozdítás által ü-resen maradt Concipista hivatalokra a' Magyar Királyi Kamara *Nyitrai Gábor*, és *Suppini Antal* Urakat emelte.

Az Inzsenérségnél lévő Oberst-Lajtnant *Szoboda János* Urat megkülömböztetett te-hetségét tekintetbe vévén, a' Magyar Or-szági Fő Építés-Igazgató hivatalra méltó-ztatott kinevezni ő Cs. K. Felsége.

*Komárom Vármegyéből Augustus' 28.-dik napján:*

Tegnap és tegnap előtt tartattak a' Rév-Komáromi Ref. Gymnáziumban Tanu-lóknak Examenei a' helybeli Egyházi és

Világi Előljáró Uraknak, számos Szüléknek, és külföldi Halgatóknak jelenlétében. A' köz örömben résztvevő édes érzéssel szemléltém én is e' mi Céntrális Oskoláknak mostani virágzó állapotját. Egyéb tudományokban is ugyan, de főképpen a' régi Classica Literaturában, és tsinos Deák styllussal való írásban, a' mi ifjaink igen szép előmenetelt tettek. A' Poeták ott helyben kiadott materiáról jó Deák és Magyar Római mértékű verseket írtak, valamint a' Rhétorok Deák és Magyar Chriákat.

Az Exámen' végeződésével, azon 300 forintból álló Stipendiumra; — melyet a' tudományoknak buzgó pártfogója, Néhai Tekintetes *Csejtei Csejtey István* Ur, ezen Tek. Komárom Vármegyében sok esztendőig volt Fő Bíró, a' Komáromi Ref. Gynnaziumban tanuló két legemineusebb Ifjakknak hagyott vala, — a' Titt. Curatoratus által érdemeseknek ítéltek *Varga Károly*, *Tatai*, és *Tóth Samuel*, Szent-Péteri, Poetist végzett, jeles Ifjak, és egygyiknek egygyiknek a' 150 forintok V. Cz. azonnal ki is adódtak. — Boldog emlékezetű *Csejtey* Ur a' Komáromi Ref. Gynnazium' javára, az említett 300 forintokból álló stipendiumon kívül, egyéb kegyes Fundátziókat is tett; mellyeknek Interesse szinte 600 forintokra megy. Áldásban marad ennek a' nemes gondolkozású Urnak emlékezete!!!

Méltó egyszersmind a' háládatos emlitésre a' Komáromi Ref. Ekkliésia' érdemes Előljáróinak, és minden Tagjainak a' Vallás és Tudományok eránt való buzgósága is, mely szerént, tizenkét jobb igyekezetű tanulóknak, ily szűk és drága időben, tisztességes ebédet, vatsorát, és szállást ajándékoz, és ezen Alumnum a' múlt esztendő November hónapjától fogva folyamatosan is van. E' mellett a' tanulók' számára sok jó és haszonvehető könyvekkel

ékeskedő Könyv-Tárt állítottfel. — Valóba követésre méltó példa, mert tudjuk azt, hogy az Anyaszentegyház, és a' Polgári Társaság boldogsága szorossan egybe van kötve az Oskolák' ápolgatásával, mivel az Oskolákból áll helyünkbe a' jövőendő ember-nyom!

A' *Posonyi* Deák újságlevelekben ezeket olvassuk egy buzgó Hazafi Fő. Papunknak méltó megízteltetéséről: —

Fő Tisztelendő Prépost, *Buzithai Szeldmayer György* Ur, *Debalchi* Abbás, *Kassai* Káptalanbéli Fő Prépost és Kanonok, a' Püspöki Lyceum' Pro-Directora 's több T. N. Vármegyék' Törvényszéke Birája: hogy a' mai szabados életű emberek gondolkozások módjának a' más, még ártatlansággal és példás jámborsággal tündöklő szivek' törbe ejtésére leselkedő vakmerőségének, és sok buzgó keresztények' az ugy nevezett indifferentismus' tévelygésibe való sajnós eséseknek vége vettessenek, és hogy az időnkbeli sok tettetett tudósoknak tsalfa lötselkedéseik napfényre hozattassanak, a' *Logikának a' katolika hit dolgában jó hasznavehetősége* tizmű, *Mutzarelli* Ur' igen tudós' munkáját olaszból deák nyelvre igen dítséretesen általfordította; melly munkának kiadásából valamint a' papi hivatalokban fáradozókra, úgy a' világi tudósokra és eléggé meg nem betsülhetendő haszon áradni fog. — Ennek a' szünet nélkül, fáradozó férjfiunak híre egész a' Pápa' O Szentsége fülibe elhatván, O Szentsége néhány Romába küldendő nyomtatványokról való kegyes meghagyásátnéki tudtára adatta. Az érdemei' megbetsülésének jeléül pedig ötöt, a' katolika hit elterjesztésén dolgozó Romai Akademiának tagjává nevezte O Szentsége.